

## บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 315 คน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประมวลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสัมภาษณ์กรณีศึกษา 2 ตัวอย่าง ที่มีคุณภาพชีวิตต่างกัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากจำนวนประชากร 253 คน ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่สมรสและอยู่ด้วยกัน มีบุตร 1-2 คน มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน มีจำนวนโคนมที่รีดนมได้ 1-25 ตัว ปริมาณน้ำนมที่รีดได้ต่อวันประมาณ 100 กิโลกรัม น้ำนมดิบขายได้ในราคา 11.01-12.00 บาทต่อกิโลกรัม มีรายได้จากการขายน้ำนมดิบ 1,000.01 บาทขึ้นไปต่อวัน ประชากรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม 11-20 ปี ได้รับการบริการทุกประเภทที่สหกรณ์จัดให้ และมีความเห็นต่อบทบาทของสหกรณ์ในฐานะผู้รับซื้อน้ำนมดิบ

ในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยภาพรวม พบว่า มีคุณภาพชีวิตในระดับสูงเกือบทุกด้าน ทั้งด้านด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสิ่งแวดล้อม ยกเว้นด้านความรู้ และด้านนันทนาการและการพักผ่อนมีในระดับปานกลาง เกษตรกรยังคงมีหนี้สิน และมีการติดตามข่าวสาร การเสนอตัวเป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรม การปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกภรรยา และการได้รับการด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตด้านรายได้ ความรู้ สัมพันธภาพในครอบครัว สุขภาพอนามัย ความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ตัวแปรด้านจำนวนโคที่รีดนมได้ต่อวัน ราคา น้ำนมดิบที่ขายได้โดยเฉลี่ย และ สถานภาพการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อน ได้แก่ ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรับรู้ และติดตามข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวด้านอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ควรมีโครงการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยตรง ควรปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง

เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการยามว่างที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรพิจารณา ปรับขึ้นราคาน้ำมันดิบ ควบคุมราคาอาหารสัตว์ ส่งเสริมด้านการลงทุน ควรมีการรณรงค์ และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมา ใส่ใจกับการเข้ารับบริการตรวจสุขภาพประจำปี สำหรับเกษตรกรควรจัดทำบัญชีฟาร์ม และทำบัญชี ค่าใช้จ่ายครัวเรือน สร้างสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นระหว่างสามีและภรรยา

## Abstract

This quantitative study on “The Quality of Life of Milk-Cow Farmers” aims at studying the quality of life of milk-cow farmers and to present guidelines for their quality of life development. Population of the study consists of 315 milk-cow farmers in Tambon Nong Or, Amphur Banpong, Ratchaburi Province. Instrument for data collection is questionnaire. The data are processed and analyzed using such statistics as Arithmetic Mean, Average Value, and Standard Deviation. Two case studies with different levels of quality of life are additionally developed.

From 253 samples answering the questionnaires it is found that the majority of them are males aged between 46-50 years who finish lower elementary education. Most of them are married living with spouse, having 1-2 children, 3-4 family members, and 1-25 milkable cows. The average raw milk received per day is around 100 kilograms. At the sales price of 11.01-12.00 baht per kilogram, their income per day is approximately 1,000.01 baht up, Most of the population have been members of the Milk-Cow Cooperatives for 11-20 years, have received all services provided by the Cooperatives and see its role as the buyer of raw milk.

Factors that are related to the quality of life in the aspects of income, education, family relationship, health, and job satisfaction are the number of daily milkable cows, average saleable price, and the state of being member of the Cooperatives, while factors that are related to the quality of life in the aspects of facilities, recreation, and leisure are age, education, and number of family members.

The overall quality of life of milk-cows farmers is found to be at high level in almost all aspects which include job satisfaction, family relationship, income, health, facilities and environment, while only knowledge, recreation and leisure activities are moderate. The farmers still have debts and follow information on their occupation. The application for training, consultation between husband and wife, and the utilization of health services are at moderate level.

The study recommends that government agencies should promote the farmers to acknowledge and regularly follow information on the movement of their occupation.

Short training courses should be organized to directly benefit milk-cow farmers, and righteous values should be cultivated in leisure activities. Besides, the government should consider raising the price of raw milk, control the price of animal food products, promote investment, and organize campaigns for the farmers' interest in annual health check-up. For the farmers themselves, they should keep farming account as well as family-spending account, and establish harmonious relationship between husband and wife.